מקומות באגרות הראי"ה

זכרון יעקב

ארץ ישראל

נשלחו אליו 4 · הוא נזכר ב-2

igrot.shlomo-aviner.net

רקע

מושבה על דרום רכס הכרמל, שנוסדה ב-1882 בידי עולים מרומניה.

אגרות אל אנשים ומוסדות בזכרון יעקב

לפי סדר הכרכים

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת קנד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ח אלול תרס"ח - יפו **נמען:** ועד המושבה זכרון יעקב והרב וולפרט

הרב קוק שמח שזכרון יעקב קיבלה רב אחרי זמן רב בלי מורה הוראה, שבו נעשו פרצות. הרב קוק מבקש לבטל את המנהג לערוך חופות בתוך בית הכנסת, עם מנהגים שפוגעים בצניעות, ולחזור לחופה תחת כיפת השמיים כפי שגזרו גדולי ישראל. הרב קוק משבח את אנשי המושבה ומקווה שתהיה לתפארת הגליל.

עיקרי הדברים

- מינוי רב בזכרון יעקב.
- איסור חופה בתוך בית הכנסת.
- צניעות ומנהגי נכרים.

נוסח האגרת

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ח"י[4] אלול תרס"ח[5].

שנה טובה ומעוטרת, בכוח"ט[6] בספר החיים, לכבוד חברי ועד המושבה היקרה זכרון יעקב ת"ו, וכל עדת ד' היושבת שמה על אדמת הקודש, ובראשם כבוד הרב הגדול בתוי"ר[7] מהולל בתשבחות מוהר"י וואלפערט שליט"א[8], המורה לצדקה במושבה לעם ד' אלה, יברכם ד'.

ידידי נפשי וחביבי, הנני מרשה לעצמי לדבר באזני כבוד מעלתכם דברי אלה בהשעני על מדותיכם הטובות ואש קודש של היהדות הטהורה היוקדת בלבבכם הטהור. הנה מאז שמעתי שמועה טובה מדשנת עצמות, כי רוח טהור התחדש במחנה קודש של המושבה, ותחת אשר זה כמה היתה ללא כהן מורה, וכמובן שבאפס חזון יפרע עם, ונעשו כמה פרצות ע"י[9] אנשים הרחוקים מן הדת והיהדות, אשר הנם אבני נגף ומכשולים גדולים על דרך הקודש, שאנחנו צריכים ללכת בה, ע"פ[10] תורת ד' ומשפטיו על ישראל, שלא זזה שכינה ממנו גם בכל נדודינו בארצות נכר, וק"ו[11] הדברים כאשר מאת ד' היתה זאת נס להתנוסס להתחיל בהצלה, להשיב חלק אחד אחוז משארית ישראל אל נויהם על אדמת הקודש, שהמעוז הלאומי הרצוף ומחובר בקדושת אמונת דת קודש ואור ד' אלהי ישראל יחד יהיו לנו לאבן בחן ופנת יקרת על כל דרכי החיים של היחיד וביותר של הציבור. ובזה נעשה ונצליח, ונהי'[12] לשם ולתפארת בישראל ובאדם, ושם ד' יקרא עלינו, לרוממנו להיות ראשית לצמיחת קרן ישועה לבית ישראל הגוי כולו. אמנם במשגה נתקלקלו איזה מנהגים, שנתערבו זמורות זר ומנהגי עמי נכר, בין עדת קודש, אשר עתה בהארת אור תורה ע"י מורה-לצדקה קבוע, המלמד דעה, בשים שכל ואמרי חן, נקוה כולנו כי הכל ישוב לטובה, וזכרון-יעקב תהי'[13] כאשר יאתה לה אבן-חן במושבות אה"ק[14].

והנה אחד המנהגים הגרועים, אשר תקעו יתדם במושבה, כאשר שמעתי, היא העמדת החופות בבית-הכנסת, עם כמה מנהגים אשר לא לרוח ישראל וקדושת תוה"ק[15] המעורבים עם מנהגי החופה, כמו פריצות איזה גדרי צניעות ביחש המינים, אשר נחלה היא לעם קדוש להיות מתנהגים בזה בקדושה

יתירה והנהגה תמה, בתומת ישרים. ובכל אופן כבר גזרו אומר כל גדולי ישראל, שהחופות תהיינה דוקא תחת כיפת השמים בחצר בית הכנסת וכיו"ב[16]. ע"כ[17] אקוה, כי מעתה יהי'[18] מנהג קבוע וקיים חק ולא יעבור, לשוב לאיתן קדושת תוה"ק, שיהי'[19] מעמד החופות כחק לישראל מעולם, ומנהגים העומדים נגד דרכי קודש של צניעות ישראל כליל יחלפו. אז נדע, כי רוח ד' החל לפעם את עמו, על אדמת קדשו, להחיות רוח לאומנו בקרבנו, ולשום אור תורת חיים נזר לראשנו.

בטוח אני ביושר לבבכם, ומדותיכם הטובות, ובפרט ביקרת כבוד הרב הישיש שליט"א מורה-הצדק, המישר את דרך ד' במושבה, שכולכם יחד תקומו, בשלו'[20] ובמישור, באהבה וחן, להרים מכשול ולפנות דרך ד' במקצע זה וביתר מקצעות לכל אשר ימצא שם בדק. וכל אוהבי עם ד', ארצו ונחלתו, ישמחו ויתהללו בכבוד המושבה היקרה, אשר תתרומם לתפארת ארץ הגליל, וחרפת הזריות ונימוסי הנכריות לא תשא עוד, וקרן הדת והיהדות, והארת אור תורת ד' במוסר השכל ומדות רצויות וטובות, לתפארת אלהים ואנשים, יקחו מקום במושב קודש של עדת-קדשכם להיות נוספות על כל הטוב והתפארת אשר כבר נפל לכם חבל בנעימים. כאשר מודעת זאת, שנמצאים במושבה בכלל אנשים יקרים ממולאים במעלות ומדות יקרות, כל אחד לפי תהילתו, בחכמה ובמדעים, בטוב לבב ובמדות יקרות, ובכל חמדת קודש אשר לעדת ישורון. אבל הגיע זמן, שיגלו לעין-כל כל היקרות הגנוזות, ואורן יאיר על הנהגת המושבה בכלל ובפרט, להשוות את כל הדר הקהילה עם כל קהילות הקודש הנאמנות לד' ולישראל עמו, מבית ומחוץ. ואדון השלו'[21], והבוחר בארץ חמדה, אשר דברו הטוב, אשר דבר על ישראל, לא ישוב ריקם, כי הוא אומר ועושה, גוזר ומקיים, יפרס עליכם סוכת שלומו ותפארתו, וירומם את קרנכם למעלה למעלה, ויחד נזכה לראות ברוממו קרן לעמו על הררי קודש, וישמח ישראל בעושיו, ונגיל יחד באור ישע ופדות על חבל נחלתנו גאון יעקב אשר נאהב סלה. והי'[22] זה שלו'[23] ושנת ברכה וכוח"ט[24], כנה"י[25] ונפש ידידם עז דורשם לטובה באה"ר[26], מצפה תשובתם היקרה ואהובה,

הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. ח"י - שמונה עשרה (18)
5. תרס"ח - השנה תרס"ח (1907/1908)
6. בכוח"ט - בכתיבה וחתימה טובה
7. בתוי"ר - בתורה ויראה
8. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9. ע"י - על ידי
10. ע"פ - על פי
11. וק"ו - וקל וחומר
12. ונהי' - ונהיה
13. תהי' - תהיה
14. אה"ק - ארץ הקודש
15. תוה"ק - תורתנו הקדושה
16. וכיו"ב - וכיוצא בזה

17. ע"כ - על כן
18. יהי - יהיה
19. שיהי - שיהיה
20. בשלו - בשלום
21. השלו - השלום
22. והי - והיה
23. שלו - שלום
24. וכוח"ט - וכתיבה וחתימה טובה
25. כנה"י - כנפשו היקרה
26. באה"ר - באהבה רבה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תנג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ח' אלול תרע"ב - יפו **נמען:** ועד זכרון יעקב

הרב קוק מבקש מזכרון יעקב להסדיר את הפרשת תרומות ומעשרות כמו ביהודה, ולקבל את הרב ידלר.

עיקרי הדברים

- תרומות ומעשרות בזכרון יעקב.

נוסח האגרת

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ח' אלול תרע"ב[4].

לכבוד הועד הנכבד בזכרון יעקב ת"ו. שלו'[5] וברכת השנים.

אלופי היקרים,

בדבר קדוש ונעלה הנני בא אל הדרת כבודם במכתבי זה הנה מודעת זאת לשרידי עם ד', כמה גדולה היא חבת הקודש של זכרוני קודש של המצות התלויות בארץ חמדה, שנשארו לנו מכל מחמדינו מימי קדם, והנם בחסד ד' הולכים ושבים לבצרון ולתחיה בתחיית עמנו וישוב קדשנו בארץ אבות.

והנה במושבות שביהודה ב"ה סדרי תיקוני המצות התלויות בארץ עומדים על בסיס נכון, וביחוד ענין תיקון תרומ"ע[6] מסודר הוא ע"י[7] ממונים בקיאים ונאמנים.

לזאת אבקשכם, אחי האהובים, שתמלאו ידיכם קודש לד', וגם בגליל בכלל ובמושבתכם החביבה בפרט, תתקנו כמעשה אחיכם בני יהודה. הנני שולח בזה ציר אמונים כ'[8] הרב היקר מו"ה[9] בן ציון המוכ"ז[10] נ"י[11], העומד על ימיני תמיד, לעזר במצות התלויות בארץ, וממונה לעה"ק[12] ירושלים תובב"א[13], מטעם גדולי', וממלא תמיד את הנדרש לתקן על פי בעיה"ק[14] יפו והמושבות ת"ו. קבלוהו נא בספ"י[15], בבאו כעת לגבולכם, והואילו נא לכונן את הענין הקדוש הנ"ל[16] בסדר נכון ומאושר -, וברכת ד' עליכם תבא, לברככם בארץ חמדה בכל טוב ורוממות קרן.

ברגשי כבוד וברכת עולמים,

הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ב - השנה תרע"ב (1911/1912)
5. שלו' - שלום
6. תרומ"ע - תרומות ומעשרות
7. ע"י - על ידי
8. כ' - כבוד
9. מו"ה - מורנו הרב

10. המוכ"ז - המוסר כתב זה
11. נ"י - נרו יאיר
12. לעה"ק - לעיר הקודש
13. תובב"א - תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן
14. בעיה"ק - בעיר הקודש
15. בספ"י - בסבר פנים יפות
16. הנ"ל - הנזכר לעיל

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תקפא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ו' אלול תרע"ג **נמען:** ועד זכרון יעקב

במושבות יהודה התבואה כבר מעושרת על ידי ממונים. עכשיו נוסע הרב בן ציון (ידלר) לגליל, והרב קוק מבקש מהוועד לקבלו ולסייע לו לתקן את העישור.

עיקרי הדברים

- עישור במושבות.
- קבלת השליח.

נוסח האגרת

ב"ה[1], ו' אלול תרע"ג[2]

לכבוד הועד הנכבד במושבה זכרון יעקב ת"ו[3], שלו'[4] וברכת השנים.

אחי האהובים, הנני מוצא לי לחובה לבא לפניכם בהצעה קדושה, הנוגעת לקדושת ישובנו הקדוש, החביב עלינו חבת חיים, לכבודו ולהפרחתו. והוא דבר תיקון היבול של המושבות, שיהיה הכל כשר כדת תוה"ק[5] בהפרשת תרומ"ע[6]. והנה ב"ה במושבות שביהודה, עוזרים ועדי המושבות על ידינו, בהחלטותיהם המאושרות, והענין הוא מתוקן והיבול היוצא בכללו הוא מעושר כדת ע"י[7] הממונים. אמנם במושבות הגליליות לא עצרתי כה עדיין לפקח על הדבר הקדוש הזה ולדעת מעמדו. והנה נוסע כעת בהסכמתי ושליחותי כבוד הרב ר'[8] בנציון נ"י[9]. אבקש מכבוד הועד לקבל באהבה וכבוד את ציר-אמונים זה, ולסייעו בכל היכולת בידם להביא את המעוות לידי תיקון, שיהיה יבול המושבה כולו מעושר וכשר לכל ישראל כדת של תורה. ויטיב נא כבוד הועד להודיעני תשובה ברורה ע"ד[10] משאלי. ואקוה שכמעשה הועדים הנכבדים שביהודה גם הם יעשו לעמוד בראש התיקון הגדול והכללי הזה, המסיר מכשול עון מכללות ישובנו בקודש, ומביא לזכות הרבים בקיום המצות התלויות בארץ חמדה.

והנני בזה חותם בברכה ורגשי כבוד, כנפשם היפה ונפש דורש אשרם ורוממות קרנם על אדמת הקודש,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

1. ב"ה – ברוך השם
2. תרע"ג – השנה תרע"ג (1912/1913)
3. ת"ו – תבנה ותכונן
4. שלו' – שלום
5. תוה"ק – תורתנו הקדושה
6. תרומ"ע – תרומות ומעשרות
7. ע"י – על ידי
8. ר' – רבי
9. נ"י – נרו יאיר
10. ע"ד – על דבר

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אנב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: מנחם אב תר"פ **נמען:** מנהל היקב בזכרון יעקב

שלא תלך לאיבוד תרומת המעשר מהיין: כמו ביקב ראשון לציון, יפיקו ממנה אלכוהול לשריפה, שהכהנים רשאים להשתמש בו, וההכנסה תלך לישיבת 'תורת כהנים' בירושלים, דרך שליחו הרב מ"י רוזנטל.

עיקרי הדברים

- אלכוהול מתרומת מעשר.
- לטובת 'תורת כהנים'.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. יום לחדש מנ"א[2] תר"פ[3] כ'[4] מנהל היקב בזכרון יעקב

שלו'[5]. אבקש בזה מכבודו, למטרת הקודש אשר הצבנו שלא ילך החלק של תרומת מעשר מכל יבול הארץ לאיבוד. כ"א[6] יעשה ממנו חומר של שריפה, שיוכל להיות ע"פ[7] גדרי הדין מכניס איזה סכום למטרות רצויות. והנה ביקב של ראשון לציון כבר הונהג מאז בהסכמתי להוציא מן היין של תרומ"ע[8] אלכוהל, והוא נתן להשתמש בו לכהנים בתור חומר של שריפה, אבקש בזה שגם כבודו יעשה כן בחלק התרומ"ע[9] אשר ביקב זכרון יעקב, וטוב שיתן את החומר של האלכוהל על ידי שליחנו המוכ"ז[10] הרב מי"צ[11] רוזנטל. ויהי'[12] לטובת ישיבת תורת כהנים בירושלים.

בברכה וכבוד

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. מנ"א - מנחם אב
3. תר"פ - השנה תר"פ (1919/1920)
4. כ' - כבוד
5. שלו' - שלום
6. כ"א - כי אם
7. ע"פ - על פי
8. תרומ"ע - תרומות ומעשרות
9. התרומ"ע - התרומות ומעשרות
10. המוכ"ז - המוסר כתב זה
11. מי"צ - ראשי תיבות של שם (כגון משה יצחק)
12. ויהי' - ויהיה

אגרות שבהן זכרון יעקב נזכרת

לפי סדר הכרכים

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת ר

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ' אייר תרס"ט - יפו **נמען:** הרב טודרוס הכהן, אב בית דין ראש פינה

הרב קוק מסביר שחרישה צריכה שאלת חכם בגלל שאלת הפועלים, כדי שיראו שהרבנים חפצים בבניין הארץ גם בידי פועלים. הרב קוק שמח שהרב יתקן את המכירה בכל מושבות הגליל. הרב קוק רוצה קשר עם כל המושבות לא בשביל כבודו אלא כדי לאחד את הישוב. אין לזלזל בישוב בגלל צעירים שמקלקלים, וסופם לשוב. בעניין סייגים: לפי אבות דרבי נתן, 'טוב עשרה טפחים ועומד ממאה אמה ונופל'.

עיקרי הדברים

- חרישה בשמיטה - שאלת חכם, ושאלת הפועלים.
- איחוד כל המושבות.
- הצעירים המקלקלים סופם לשוב.
- סייג לתורה - 'טוב עשרה טפחים ועומד'.

נוסח האגרת

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ' אייר תרס"ט[4].

לכבוד ידידי הרב המאוה"ג[5], אוצר תוי"ר[6], רב פעלים, מו"ה[7] טודרוס הכהן שליט"א[8], ראב"ד[9] דמושבה ראש פינה ומושבותיו תי"ו, שלו'[10] וברכה.

הגיעני מכתבו היקר. ותל"י[11], שאנחנו, היודעים בצער הישוב, מכירים אנו את ערכו לישראל ולאה"ק[12], למרות כל המגרעות הרבות אשר דבקו בו, ועל הכל נאמר וכפר אדמתו עמו, וקדושת אה"ק[13] תטהר ותרומם את כל נשמות עם קדוש, מקטנם ועד גדולם, למהר ישועה בב"א[14].

וע"ד[15] מה שכתבתי, את אשר הוא לדעתי לאמתה של תורה, שחרישה צריכה שאלת חכם. זהו ענין הכרחי, לפי מעמד של שאלת הפועלים שנתעוררה הרבה עכשו יותר מבשנים שעברו. וצריכים כל ישראל לראות, שרבני אה"ק חפצים הם בכל תנאי בנין אה"ק, בין ע"י[16] האכרים עצמם, בין ע"י הפועלים, וכיון שלא יעשה בלא ש"ח, נקוה בעה"י[17] שבפועל לא יהי'[18] צורך לבא למדה זו.

וע"ד מה שכת"ר[19] כותב שלא ישונה מצדי דבר, מכל מה שהוחזק מאז התעסקות תיקון ההיתר, דבר זה אינו צריך לפנים. ומחזיקנא טיבותא מאד לכת"ר[20] על שהוא ג"כ[21] נכנס בעסק הקדוש הזה, שכך היא חובתו. והנה על ההרשאה הנדפסת אצלי חתם ג"כ כבוד הברון שי'[22] בעצמו, חוץ ממה שחתם עלי'[23] מר פרנק. מ"מ[24] הנני מלא רצון שיתקן כת"ר[25] את כל מושבות הגליל, וזכרון-יעקב בכללן, ותבא עליו ברכה.

וידע אהובי, שמה שאני חפץ שתהי'[26] לי שייכות גם במושבות שבגליל, אינו ח"ו[27] מפני כבודי, שאיני חלילה מחומדי כבוד. אבל מאד חפצתי, שיהיו כל המושבות וכל הישוב החדש בכלל מקושר בקשר אחד, וע"י[28] זה נהיה כולנו מקושרים יחד, ונוכל לעשות בעה"י כמה דברים טובים, בין בשביל הרמת

קרן היהדות, לתורה ולאמונה, בכללות הישוב, בין לטובת המצב החומרי של ישובנו הק'[29], שהוא ג"כ קודש לד'. וחלילה לנו שירד ערך הישוב של ארצנו הק', אשר עיני ד' בה, בעינינו מפני שאיזה צעירים מקלקלים את מעשיהם, שגם כל הקלקלה של הצעירים היא רק מפני מהומת הזמן, שאין מי שיאיר את עיניהם, באור תורה ואהבת אמונה וקדושת שם ד' יתי[30]. ומובטחני שסוף כל סוף יחזרו הכל למוטב, ומכולם יתקדש קדוש ישראל, באמת ובצדקה, ובלצ"ג[31] ולשבי פשע, דוקא המורדים ביעקב, המה ישובו ויזכו להיות בוני חרבות עם ד' ואה"ק[32], ופחדו אל ד' ואל טובו.

ודברי כת"ר בענין סייג לתורה המה נכונים מאד. וכמ' באבות דר"נ, שעל אותה משנה עצמה, של ועשו סייג לתורה, מתחיל בשבח של סייג ומסיים בה"ז[33] שם בגנות של הסייגים היתרים, ואמר שם "טוב עשרה טפחים ועומד ממאה אמה ונופל". ועי' מש"כ[34] בזה במכתבי הנדפסים ע"ד[35] הש"ש היבש לפסח, שהי'[36] לי בזה איזה תגר ומחלוקת לש"ש עם ב"ד[37] של חסידים בירושת"ו[38]. והקב"ה[39] יעזרנו ע"ד כבוד שמו עבור עמו ונחלתו. וביותר צריכים אנו להתחזק להראות לעין כל, שת"ח[40] בכח התורה הנם בונים את ישוב אה"ק, ולא מהרסיו, וזהו קידוש ש"ש העושה יסוד לכל התורה כולה. ואשרי מי שעיניו פקוחות ללכת בדרך ד' בדעה ושכל טוב, וצור ישראל ב"ה יחנינו להיות מגודרי גדר משובבי נתיבות לשבת, דוקא לשבת כרצונו יתי, ולא לתוהו כי לשבת יצרה.

והנני בזה ידי"ע[41] דוש"ת[42] באה"ר[43], חותם בברכה מלונ"ח[44],

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרס"ט - השנה תרס"ט (1908/1909)
5. המאוה"ג - המאור הגדול
6. תוי"ר - תורה ויראה
7. מו"ה - מורנו הרב
8. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9. ראב"ד - רבי אברהם בן דוד
10. שלו' - שלום
11. ותל"י - ותודה לא-ל יתברך
12. ולאה"ק - ולארץ הקודש
13. אה"ק - ארץ הקודש
14. בב"א - במהרה בימינו אמן
15. וע"ד - ועל דבר
16. ע"י - על ידי
17. בעה"י - בעזרת השם יתברך
18. יהי' - יהיה
19. שכת"ר - שכבוד תורתו
20. לכת"ר - לכבוד תורתו
21. ג"כ - גם כן
22. שי' - שיחיה

23. עלי׳ – עליה
24. מ״מ – מכל מקום
25. כת״ר – כבוד תורתו
26. שתהי׳ – שתהיה
27. ח״ו – חס ושלום
28. וע״י – ועל ידי
29. הק׳ – הקטן
30. ית׳ – יתברך
31. ובלצ״ג – ובא לציון גואל
32. ואה״ק – וארץ הקודש
33. בה״ז – דורש פענוח
34. מש״כ – מה שכתב
35. ע״ד – על דבר
36. שהי׳ – שהיה
37. ב״ד – בית דין
38. בירושת״ו – בירושלים תבנה ותכונן
39. והקב״ה – והקדוש ברוך הוא
40. שת״ח – שתלמידי חכמים
41. ידי״ע – ידידו עוז
42. דוש״ת – דורש שלומו ותורתו
43. באה״ר – באהבה רבה
44. מלונ״ח – מצפה לנחמת ציון

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תרנו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י' שבט תרע"ד - יפו **נמען:** הרב יונתן בנימין הלוי הורוויץ

כדאי לנסות לשוחח עם הברון רוטשילד בבואו, והרב קוק מבקש שהורוויץ יבוא או ישלח את הרב ידלר. הרב קוק שואל על ספר תורה לעתלית, ומספר שד"ר יפה אינו מתנגד למקווה שם, בתנאי שיהיה בפיקוחו. הבימה בזכרון יעקב סודרה כשורה.

עיקרי הדברים

- פגישה עם הברון.
- מקווה בעתלית.
- בימה בזכרון יעקב.

נוסח האגרת

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י' שבט תרע"ו[4]

כ'[5] ידי"נ[6] הרב המאוה"ג[7], רב פעלים, אוצר נחמד לתורה ולתעודה, מוהר"י[8] בנימין הלוי שליט"א[9] איש הורוויץ,

שלו'[10] רב.

ע"ד[11] האפשרות לבא בשיחה עם הברון נ"י[12] בבואו הנה, עדיין אין לי דרך ידוע. הדבר בודאי נכבד לנסות. חושב אני שראוי שהדרת כ' יבא הנה אי"ה[13] ביום א' הבעל"ט[14], וכדאי לשבת בשביל כך איזה ימים או אפילו שבוע שלם ואם אי אפשר למר להתעכב כ"כ[15], חושב אני שיבא הר"ב[16] ידלר נ"י, או איזה איש אחר חרוץ ומוחזק לנו בכשרות ואומן לב למטרתנו הקדושה להטבת החינוך, וכשתהיה נחוצה הופעת כת"ר[17] נתלגרף אי"ה.

מה נעשה בדבר הס"ת[18] לתרומיה היצא הדבר אל הפועל למועד המובטח? בא לידי מכתב תודה על החותם והנדפסים.

מד"ר[19] יפה הגיעני מכתב שאינו מתנגד למקוה שם, רק שתהי'[20] תחת השגחתו

מה נעשה עם הרשימות. הלא גם שלי מסרתי לרב"י[21] ואין אומר ודברים

הבימה בזכרון-יעקב ב"ה על מכונה בכשרות ת"ל[22].

איש לרעהו נאמר חזק ודי' אתנו, בעד עמנו ובעד ערי אלהינו.

בכבוד וברכה,

הק' אברהם יצחק ה"ק

ד"ש[23] באה"ר[24] להריח"ז[25] שליט"א, צרור המור דו"ל[26]. הנ"ל[27]

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ו - השנה תרע"ו (1915/1916)
5. כ' - כבוד
6. ידי"נ - ידיד נפשי
7. המאוה"ג - המאור הגדול
8. מוהר"י - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות י (כגון יעקב / יצחק / יוסף / יהודה / ישראל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. שלו' - שלום
11. ע"ד - על דבר
12. נ"י - נרו יאיר
13. אי"ה - אם ירצה השם
14. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
15. כ"כ - כל כך
16. הר"ב - הרב רבי שם שמתחיל באות ב (כגון בנימין / ברוך / בצלאל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
17. כת"ר - כבוד תורתו
18. הס"ת - הספר תורה
19. מד"ר - מדרש רבה
20. שתהי' - שתהיה
21. לרב"י - שם אדם - דורש פענוח
22. ת"ל - תודה לא-ל
23. ד"ש - דרישת שלום
24. באה"ר - באהבה רבה
25. להריח"ז - להרב יחיאל ז... - שם אדם
26. דו"ל - דודי לי ("צרור המור דודי לי")
27. הנ"ל - הנזכר לעיל